

ALKOHOLISMA ER EIN DEYÐILIG SJÚKA

- Á Heilbrigdi geva vit fólki nøkur amboð, so tey kunnu liva við hesi deyðiligu sjúkuni og liva eitt gott lív, sigur Árni Rein, stovnsleiðari á Heilbrigdi

DANJAL AV RANA

1. desember 1986 kom fyrsti sjúklingurin á Heilbrigdi. Síðani tá hava umleið 4.300 innleggingar verið. Talan er um eini 3.200 ymiskar persónar. Árni Rein, stovnsleiðari á Heilbrigdi, metir, at av teimum ganga 2.000 edrúir í dag, meðan aðrir 500 eru deyðir edrúir.

- Tað er ikki Heilbrigdi ella nakar annar viðgerðarstovnur, sum ger nakran edrúan, men vit geva alkoholikarunum nøkur amboð til at gerast edrúir. Eg fái alla tíðina at vita úr grannalondunum, at onga staðni gerast so nógvir alkoholikarar edrúir sum í Føroyum. Sjálvur ivist eg ikki í, at orsøkin er tann andaligheitin, sum er í Føroyum, sigur Árni Rein.

Viðgerðin á Heilbrigdi er fyri tað mesta tann sama í dag sum tá fyrsti persónurin bleiv innlagdur í 1986. Hon byggir upp á sonevndu 12-sporaðu viðgerðina. Kortini hava royndir og betri førleikar tilgagað viðgerðina eitt vet. Týðningarmesta endamálið við viðgerðini er, at læra sjúklingin at broyta lívsháttin, og læra hann at liva uttan bindandi evni.

- Grundarlagið undir viðgerðini, og fyrsta stigið, er, at vit jættað okkara máttloysi fyri øllum rúsandi evnum. Alkoholikarin má sjálvur skilja, at hann hevur ein trupulleika.

Tað nyttar ikki, at omma hansara veit av tí, tí hon fær einki gjørt við tað. Eg má sjálvur vita, at eg havi ein trupulleika, og at eg má gera nakað, greiðir Árni Rein frá.

Sjálv viðgerðin fer fram undir læknahond. Teir fyrstu 7-14 dagarnar verður misnýttarin av-eitraður undir serkønum eftirliti av lækna og sjúkrasystir. Síðani er ein eftirviðgerð í fimm vikur. Tá skal misnýttarin læra at taka ábyrd av sær sjálvum og mennast í edrúskapi, fáa nýggj lívsvirði og endurvinna andaliga, sálarliga og ligamliga heilsu. Umframt viðgerð fyri misnýttaran bjóðar Heilbrigdi eisini familjuviðgerð til familjuna hjá teimum, sum fáa viðgerð á stovninum.

Ein av grundhugsanunum undir viðgerðini er, at misnýttlan er ein sjúka.

- Talan er um eina kronisk versn-

andi og deyðiliga sjúku. Á Heilbrigdi geva vit fólki nøkur amboð, so tey kunnu liva við hesi deyðiligu sjúkuni og liva eitt gott lív, sigur Árni Rein.

Av teimum 12 stigunum, eru tað sjei, sum vísa til eitt hægri vald.

- Tey 12 stigini eru amboð hjá alkoholikarunum at nýta, tá teir koma av stovninum aftur. Tey læra okkum at blíva erlig, hvussu vit gera sjálvrannsakan, hvussu vit deila hesa tungu byrðina við onnur og at vera eyðmjúk. Hesi stigini eru amboð til at hjálpa okkum at gera broytingar, so at vit fáa eitt betri lív, sigur Árni Rein.

- Sært tú, tað er ikki nokk, bara at skrúva proppin á fløskuna og so liva við óttanum, skommini og angrinum. Vit mugu koma víðari. Eg mátti sjálvur ásanna, at tað eru nøkur ting, eg ikki megni at fáa upp á pláss sjálvur. Tað var ikki fyrr enn eg fór á knæ, at tað broyttist, sigur Árni Rein. Sjálvur drakk hann illa í 25 ár, men hevur nú verið edrúur sjálvur í 25 ár.

Hann sigur, at øll, sum koma út á Velbastað koma, tí tey eru kroyst til tað.

- Kostnaðurin av at drekka

er blivin ov stórir hjá teimum, tey hava gjørt okkurt býtt. Nú koma tey til okkara at fáa fatur á lívinum aftur. Tey hava kanska mist familjuna, eru vorðin fráskild, børnini eru vorðin taparar á skúlanum. Tá koma tey til okkum, tí tey ásanna, at her má broyting koma í, sigur hann.

Eftir viðgerðina eru tað AA-fundirnir sum eru avgerandi, heldur Árni Rein.

- Eg vil siga, at teir telja 100 prosent. Tað eru teir, sum brúka felagsskapin og ganga til fundirnar, sum vera verandi edrúir. Tað eru teir, sum sum fáa eitt gott lív og vit síggja eisini, at hesar familjurnar fáa tað betri. Her er tað, at teir kunnu deila royndir sínar við onnur, sum skilja teir. Hinir, sum fella frá fundunum, enda tíverri ofta aftur á Heilbrigdi ella á Velbastað. Tú mást hava okkurt at stuðla teg til, sigur hann.

Fleiri kvinnuligir alkoholikarar

Hann sigur, at fyri tað mesta eru tað mennfólk, sum eru innlagdir á Velbastað, men at talið av konufólki er vaksandi.

- Í ár fer beleg-

ningurin av konufólki at nærkast 20 prosentum og tað fer at koma upp á 50 prosent við tíðini. Tað veit eg.

Árni Rein ivast heldur ikki í, hvør orsøkin er til, at at síggja til fleiri kvinnur hava rúsdrekka-trupulleikar í dag.

- Tað er Rúsan, tað er eingin diskusjón. Tað eru vindrekkanir. Tað verða nógvir pappdunkar seldir til heimagangandi mammur, skal eg siga tær. Konufólkini eru eisini nógv verri fyri, tá tey koma til viðgerð enn mennfólkini, sigur hann.

Onkuntið verður havt frammi, hvussu nógv viðgerðarstovnarir kosta føroyska samfelagnum. Heilbrigdi og Blákrossheimið fáa beint undir seks milliónir krónur hvør á Fíggjarlógini. Árni Rein heldur, at ein týðningarmiklari spurningur er, hvussu nógv viðgerðarheimini spara tí almenna.

- Eg vil vera við, at vit gera eitt rímliga stórt uppruddingararbeiði fyri samfelagið. Nógvir av okkum, sum gerast edrúir, eru bara inntøkur fyri samfelagið aftan á. Ikki liggja vit á sjúkrahúsinum, ikki enda vit í brummuni, men gerast miðal hampa borgarar í samfelagnum. Eg veit bara fyri mína skyld, so havi eg rindað viðgerðina fleiri ferðir aftur, sigur hann.

